

The Explication of Primary School Students' Perfectionist Properties with Irrational Beliefs

Bülent Dilmaç¹, Didem Aydoğın², Nermin Koruklu³, M. Engin Deniz⁴

ABSTRACT: This study aims to explore the relationships between Primary School Key Stage II students' perfectionism as a personality trait and irrational beliefs and to investigate whether irrational beliefs predict perfectionism. The sample of research consisted of 532 students in Konya, Turkey, 253 of which were male and 279 were female. Irrational Beliefs Scale for Adolescents, Multidimensional Perfectionism Scale and Personal Information Form were used as data collection materials. Pearson's Product Moments Correlation and multiple regression analysis were conducted for statistical data analysis. The results of the study indicated a positive correlation between irrational beliefs and interest in errors, distrust in behaviours, family expectations and parental criticism. Moreover, the results suggested that demand for success could account for the following dimensions; interest in errors, interest in behaviours, family expectations, parental criticism and personal criticism. Analysis of the data also indicated that demand for respect accounted for interest in behaviours, family expectations, parental criticism, personal criticism and order and that demand for comfort accounted for interest in errors, parental criticism, personal criticism and order.

Key Words : Irrational Beliefs, Perfectionism

SUMMARY

Purpose and significance: The aim of this research is to investigate perfectionism traits of pre-adolescent students in relation to their irrational beliefs. Within this general line of research, two main research questions were addressed: 1. Do irrational beliefs account for students' perfectionism trait?, 2. Are students' perfectionism trait and irrational beliefs related? A perfectionist student could face certain negative feelings and situations when she/he fails to fulfil self-set targets. The student could experience guilt, shame, anxiety, hesitation, low self-confidence and low self-efficacy. This negative experience could negatively influence students' academic motivation and success and could even result in more serious psychological disorders. This findings of the research are important in investigating these processes.

Methods: The study had a relational survey model. The population consisted of 7 and 8th grade students registered at primary schools in Konya. The sample consisted of 532 randomly selected 7 and 8th grade primary school students in the same city. 238 students in the sample were registered at 7th grade and 294 were at 8th grade. 279 students of the sample were female while 253 were male. The data was gathered by The Irrational Beliefs Scale (Çivitçi, 2006), Multidimensional Perfectionism Scale (Mısırlı & Özbay, 2003) and a questionnaire which was developed by the researchers. Pearson's Product Moments Correlation technique and Multiple Regression Analysis were adopted as data analysis techniques.

Results: The findings indicated that as students' level of irrational beliefs increased so did their interest in errors in relation to a task or situation. A student who has irrational beliefs is more interested in his/her failure or errors in the course. Another finding of the study suggested that demand for success, demand for comfort and demand for respect sub-dimensions of irrational beliefs scale accounted for the students' interest in errors.

Discussion and Conclusions: Positive correlations were obtained between irrational beliefs and interest in errors, distrust in behaviours, family expectations and parental criticism. Findings also suggested that demand for success explained for interest in errors, interest in behaviours, parental criticism and personal criticism dimensions while demand for respect accounted for interest in behaviours, family expectations, parental criticism, personal criticism and order. Likewise demand for comfort was found to account for interest in errors, parental criticism, personal criticism and order dimensions.

¹ Dr. Selçuk Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, bdilmac73@hotmail.com

² Araş. Gör., Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü didempdr3@yahoo.com

³ Yrd.Doç.Dr., Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, nonerkoruklu@hotmail.com

⁴ Doç.Dr., Selçuk Üniversitesi, Teknik Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, engindeniz@selcuk.edu.tr

İlköğretim Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik Özelliklerinin Mantıkdışı İnançlarla Açıklanabilirliği

Bülent Dilmaç⁵, Didem Aydoğan⁶, Nermin Koruklu⁷, M. Engin Deniz⁸

ÖZ: Bu araştırmanın amacı ilköğretim II. Kademe öğrencilerinin mükemmeliyetçilik kişilik özelliklerinin mantıkdışı inançlarla olan ilişkisini belirlemek ve mantıkdışı inançların mükemmeliyetçilik özelliklerini yordayıp yordamadığını saptamaktır. Araştırmanın örneklemi Konya ilinde farklı okullarda öğrenim gören 253'ü erkek ve 279'u kız olmak üzere toplam 532 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada veriler Ergenler İçin Mantıkdışı İnançlar Ölçeği (Çivitçi, 2006), Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (Mısırlı & Özbay, 2003) ve Kişisel Bilgi Formu kullanılarak toplanmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde pearson momentler çarpımı korelasyonu ve çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; mantıkdışı inançlar ile mükemmeliyetçilik alt boyutlarından hatalara karşı ilgi, davranışlardan şüphe, aile beklentileri ve ebeveysel eleştiri arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Ayrıca başarı talebinin hatalara karşı ilgi, davranışlara karşı ilgi, aile beklentileri, ebeveysel eleştiri ve kişisel eleştiri boyutunu açıklayabildiği, saygı talebinin davranışlara karşı ilgi, aile beklentileri, ebeveysel eleştiri, kişisel eleştiri ve düzeni açıklayabildiği ve rahatlık talebinin hatalara karşı ilgi, ebeveysel eleştiri, kişisel eleştiri ve düzen boyutunu açıklayabildiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mantıkdışı İnançlar, Mükemmeliyetçilik.

GİRİŞ

Akılcı olmayan inançların ruh sağlığı üzerinde olumsuz etkileri olduğu bilinmektedir. Ellis'e göre, insanın problemlerinin kaynağının büyük bir çoğunluğu mantıksız düşüncelere bağlıdır. Ellis (1993), insanların içinde buldukları kültürün ve ailelerin isteklerine uygun olarak başarıyı tercih ettiklerini ve başarısız olduklarında ya da onaylanmadıklarında hayal kırıklığı ve engellenmiş hissettiklerini ifade eder. Ellis, rahatsızlık veren hemen her duygunun üç temel mantıksız inançlardan bir ya da birden çoğu ile yakından bağlantılı olduğunu ileri sürmektedir. Bu düşünceler, 1. "İyisini yapmalıyım ve tüm başarılarım takdir edilmeli, aksi halde işe yaramaz birisi olacağım". 2. "Bana karşı nazik, düşünceli ve adaletli olmalısın, aksi halde puan kaybedersin". 3. "Yaşam koşullarım iyi ve rahat olmalı, böylece istediğim her şeyi çok fazla çaba sarfetmeden ve rahatsızlık duymadan elde edebilmeliyim, aksi takdirde bu lanet bir dünyadır ve hayat yaşamaya değmez" (Ellis, 1977'den akt: Nelson-Jones, 1982). Ergenlerde mantıkdışı inançlara bağlı olarak oluşan olumsuz duyguların yaşandığı evrelerden birisi de ilk ergenlik (early adolescence) dönemidir. Ergenliğin başlarında işlevsel ve işlevsel olmayan düşünceler ergenin mükemmeliyetçi bir kişilik özelliği oluşturmasında oldukça önemli bir etkiye sahip olabilmektedir.

İşlevsel düşünceye sahip olan bireyler, istenmeyen olaylarla az ya da çok karşılaşacaklarını bilirler. Bazen kişiler üzüntü, pişmanlık, hoşnutsuzluk ve rahatsızlık gibi bir takım duygular da yaşarlar. Gerçekçi düşünüldüğünde mükemmel olunmadığını, bazen başarısızlığa uğrayıp hata yapılabileceğini kabul ederler. Mükemmeliyetçilik pek çok araştırmacının ilgisini çekmekle birlikte, mükemmeliyetçilik tanımlamalarında bir uzlaşma olmadığı görülmektedir. Tanımlarda uzlaşma olmamasının nedenleri ise; yüksek düzeyde başarılı ve yetenekli bireylerden mükemmeliyetçi kişilerin ayrılmaması olabilmektedir. Burns (1980), mükemmeliyetçileri kendilik değerini tamamıyla başarı ve verimlilik terimleriyle ölçen ve imkânsız amaçlara doğru zorlayıcı ve ısrarcı bir şekilde çaba gösteren bireyler olarak tanımlanır. Hewitt ve Flett (1990,1991), mükemmeliyetçiliği patolojik bir olgu olarak ele almış ve mükemmeliyetçiliği "kendine yönelik", "başkasına yönelik" ve "sosyal kaynaklı" olmak üzere üç boyutta tanımlamışlardır. Kişinin kendisine yönelik mükemmeliyetçiliği, bireyin kendisine yönelttiği davranışları içerir. Bundan dolayı; kişinin kendisine yönelik mükemmeliyetçiliği, kişinin kendisi için yüksek standartlar yerleştirmesi, kendi davranışını sert bir şekilde değerlendirmesi ve bu

⁵ Dr. Selçuk Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, bdilmac73@hotmail.com

⁶ Araş. Gör., Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü didempdr3@yahoo.com

⁷ Yrd.Doç.Dr., Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, nonerkoruklu@hotmail.com

⁸ Doç.Dr., Selçuk Üniversitesi, Teknik Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, engindeniz@selcuk.edu.tr

davranışını uygun bulmamasını içerir. Diğerlerine yönelik mükemmeliyetçilik, kişinin diğerlerinin yetenekleri hakkında beklenti ve inançlarını içerir. Diğerlerine yönelik mükemmeliyetçilikte kişi, doğrudan diğerlerini suçlama, güvenin olmayışı ve diğerlerine karşı kin hissetme gibi duygular yaşamaktadır. Sosyal düzene yönelik mükemmeliyetçilikte ise, diğer önemli kişiler tarafından tanımlanan standart ve beklentileri elde etme ihtiyacını algılamayı içerir (Hewitt ve Flett, 1990). Sosyal düzene yönelik mükemmeliyetçiler, önemli diğerlerinin kendileri için gerçekçi olmayan standartlara sahip olduğu, sert bir şekilde değerlendirildikleri, mükemmel olmaları için baskı yaptıkları inancı ya da algılamasını içermektedir (Hewitt ve Flett, 1990).

Yapılan çalışmalar, mükemmeliyetçiliğin algılanan kişilik yapısı ve sürekli kaygı (Tuncer ve Voltan-Acar, 2006), depresif semptomlar (Flett, Hewitt, Garhowitz ve Martin, 1997), stres (Rice, Vergara ve Aldea, 2006), obsesif-kompulsif bozuklukla (Rhemaume, Ladouceur ve Freeston, 2000) ve depresyonla (Erözkan, 2009) ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Kişinin kendisine yönelik mükemmeliyetçiliği, yüksek düzeyde algılanan benlik kontrolü, düşük düzeyde başarı motivasyonu ile pozitif ilişkilidir. Hewitt, Flett ve Weber (1994), mükemmeliyetçilik alanları ve intihar düşüncesi arasındaki ilişkiyi araştırmışlar ve kişinin kendisi tarafından tanımlanan mükemmeliyetçilik ve sosyal düzene yönelik mükemmeliyetçilik alanlarındaki kişilerin daha çok intihar düşüncesiyle ilgilendikleri sonucunu elde etmiştir. Flett, Hewitt, Blankstein, Solkin ve Brunschot (1996) sosyal düzene yönelik mükemmeliyetçilik ve sosyal problem çözme becerileri arasında düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Diğerleri tarafından tanımlanan mükemmeliyetçilik, artan paranoya ve fobik semptomlarla ilişkilidir (Hewitt ve Flett, 1991). Flett, Hewitt, Blankstein ve Koledin (1991), mükemmeliyetçilik ve irrasyonel düşünce arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmada, mükemmeliyetçiliğin alanlarıyla kişinin kendisi tarafından mükemmeliyetçilik arasında pozitif ilişki bulunmuştur, diğerlerine yönelik mükemmeliyetçilik ile çok az bir ilişki ve sosyal düzene yönelik mükemmeliyetçilik kişinin kendisi için yüksek beklentiler, sosyal onay için istek, suçluluğa eğilim ve aşırı kaygıyla anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Ergenlerde toplam mantıkdışı inançlar ve rahatlı talebi arttıkça algılanan sosyal becerilerin azaldığı, başarı talebi ve sosyal beceriler arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını sonucuna ulaşılmıştır (Çivitçi ve Çivitçi, 2009).

Bazı araştırmacılara göre, mükemmeliyetçilik iki farklı form şeklinde tanımlanmaktadır; normal, sağlıklı, fonksiyonel ve uyumlu mükemmeliyetçi olarak tanımlanan pozitif şekli ve nevrotik, sağlıklı olmayan, fonksiyonel olmayan olumsuz mükemmeliyetçi olarak tanımlanan negatif şekli bulunmaktadır (Rhemaume ve diğ., 2000; Rice, Ashby ve Slaney, 1998; Stumpf ve Parker, 2000; Terry-Short, Owens, Slade, ve Dewey, 1995). Freud (1959), mükemmeliyetçiliği yüksek başarı için katı istekler belirleyen abartılmış süperegonun bir göstergesi olarak kabul etmektedir (Akt: Mısırlı-Taşdemir, 2003). Burns (1980), mükemmeliyetçileri kendilik değerini tamamıyla başarı ve verimlilik terimleriyle ölçen ve imkânsız amaçlara doğru zorlayıcı ve ısrarcı bir şekilde çaba gösteren bireyler olarak tanımlamıştır. Uyumsuz mükemmeliyetçiler yaşamlarında daha fazla stres algılamaya eğilimindedirler ve onlar aynı zamanda kendilerine, çevrelerindeki insanlara ve konulara karşı daha katı bir şekilde yaklaşmaktadırlar (Rice ve diğ., 2006). Gilman ve Ashby (2003), uyumlu mükemmeliyetçilerin uyumsuz mükemmeliyetçi ve mükemmeliyetçi olmayanlara göre yaşamlarından daha fazla doyum sağladıklarını belirtmişlerdir. Burns ve Fedewa (2004), pozitif ve negatif mükemmeliyetçilerin arasında gerçek bir fark olduğunu vurgulamışlardır. Yaptıkları araştırmanın sonucunda, negatif mükemmeliyetçilerin stresli durumlar için olumsuz başa çıkma becerisi sergilediklerini ve daha zayıf düşünme yapısına sahip olduklarını aynı zamanda pozitif mükemmeliyetçilerin problemleriyle aktif olarak çözüm bulmaya çalıştıkları sonucunu elde etmişlerdir. Pozitif mükemmeliyetçiler kendilerini pozitif kalıplarla, negatif mükemmeliyetçiler ise kendilerini yalnızca negatif kalıplarla telkin etmektedirler.

Mükemmeliyetçilik, genelde beraberinde aşırı zor, hatta ulaşılmaması imkânsız hedefler getirir (Antony ve Swinson, 2000). Mükemmeliyetçi olan bir öğrenci, kendisi için belirlediği hedeflere ulaşamayınca bir takım olumsuz duygu ve durumla karşı karşıya kalabilmektedir. Suçluluk, utanç, kaygı, kararsızlık, düşük kendine güven ve düşük yetersizlik hissi yaşayabilir. Yaşanan bu olumsuz durum öğrencinin akademik motivasyonunu ve başarısını olumsuz yönde etkilemekte ve hatta daha ciddi psikolojik rahatsızlıklara neden olabilmektedir. Bu bağlamdan hareketle ön ergenlik dönemi içerisinde bulunan öğrencilerin mükemmeliyetçilik özelliklerinin mantıkdışı inançlarla incelenmesi bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Öğrencilerin mükemmeliyetçilik özellikleri ve mantıkdışı inançlar arasında bir ilişki var mı?

2. Öğrencilerin mükemmeliyetçilik özellikleri, mantıkdışı inançlarla açıklanabilmekte midir?

YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Bu araştırma ilişkisel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma evrenini Konya ilinde öğrenim görmekte olan ilköğretim 7. ve 8.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklemi ise, öğrenim görmekte olan öğrenciler arasından tesadüfi küme örnekleme yöntemi ile seçilen 532 ilköğretim 7. ve 8.sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma grubundaki öğrencilerin 238'i 7.sınıf öğrencisidir ve 294 öğrencide 8.sınıf öğrencisidir. Araştırmaya katılan öğrencilerin 279'u kız ve 253'ü erkek öğrencidir. Yaş ortalamaları ise 13,44 (ss: .75)' tür.

Veri Toplama Araçları

Ergenler İçin Mantıkdışı İnançlar Ölçeği

Araştırmada öğrencilerin mantıkdışı inanç düzeylerini belirlemek için Çivitci (2006) tarafından geliştirilen Ergenler İçin Mantıkdışı İnançlar Ölçeği (EMİÖ) kullanılmıştır. EMİÖ, üç alt boyutta yer alan toplam 21 olumlu maddeden oluşmaktadır. Başarı talebi alt ölçeğinde sekiz madde (1, 3, 6, 7, 10,13, 16, 19); rahatlık talebi alt ölçeğinde yedi madde (5, 8, 9, 14, 17, 20, 21) ve saygı talebi alt ölçeğinde altı madde (2, 4, 11, 12, 15, 18) bulunmaktadır. Ölçekte Likert tipi 5'li dereceleme dayalı seçenekler bulunmaktadır. Bu seçenekler; (1) Hiç katılmıyorum, (2) Biraz katılıyorum, (3) Kararsızım, (4) Çoğunlukla katılıyorum, (5) Tamamen katılıyorum biçiminde düzenlenmiştir. Ölçekten alınan yüksek puanlar, mantıkdışı inanç düzeyinin de yüksek olduğunu göstermektedir. EMİÖ'nün yapı geçerliği çalışmasında faktör analizi yapılmış ve faktör yükleri .40 ile .69 arasında değişen ve toplam varyansın %33'ünü açıklayan üç faktör elde edilmiştir. Ölçek maddelerinin yer aldıkları alt ölçekle olan madde-test korelasyonları .28 ile .68 arasında değişmektedir. Alt ölçeklerin kendi aralarında ve ölçeğin toplam puanıyla olan korelasyon değerleri, ölçeğin bütününe homojen bir yapıda olduğunu ve alt boyutlarının da birbirinden bağımsız değişkenleri ölçtüğünü göstermektedir. Ölçeğin uyum (concurrent) geçerliği çalışmasında EMİÖ toplam puan ve alt ölçekleri ile Çocuklar için Depresyon Ölçeği ve Sınav Kaygısı Envanteri puanları arasında anlamlı korelasyonlar elde edilmiştir. Ayırt edici (discriminant) geçerlik çalışmasında, EMİÖ'nün toplam puanının ve her üç alt ölçeğinin, sınav kaygısı alt ve üst gruplarını; saygı talebi alt ölçeği dışında da depresyon alt ve üst gruplarını birbirinden ayırt edebildiği gözlenmiştir. EMİÖ'nün üç hafta arayla iki kez uygulanması elde edilen puan değişmezliğine ilişkin güvenilirlik katsayısı ölçeğin toplam puanı için .82, başarı talebi alt ölçeği için .84, rahatlık talebi alt ölçeği için .75 ve saygı talebi alt ölçeği için .67 bulunmuştur. Ölçeğin iç tutarlık (Cronbach alfa) katsayıları da toplam puan için .71, başarı talebi alt ölçeği için .62, rahatlık talebi alt ölçeği .61 ve saygı alt talebi için .57'dir.

Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği

Çok boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeğinin Türkçe uyarlaması Özbay ve Taşdemir (2003) tarafından yapılmıştır. Frost ve arkadaşları tarafından tanımlanan mükemmeliyetçilik eğilimleri geliştirdikleri 35 maddelik Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği'nin alt ölçek ve toplam puanları ile değerlendirilmektedir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması çalışması değişik Fen liselerinde okuyan 489 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Karşıt tercüme işlemlerinden sonra, testin geçerliliğine ilişkin çalışmalar, yapı geçerliliği konusunda bulgular elde edilmiştir. Faktörlenebilirlik incelenmesinden sonra, 35 maddelik mükemmeliyetçilik tutumlarına ilişkin ölçeğin, orijinal çözümlenmesine benzer olarak 6 faktör çözümlenmesi içerisinde açıklanabilirliği belirlenmiştir. Orijinal ölçekten farklı olarak 4. ve 34. maddeler farklı faktör yapıları içerisinde açıklanmışlardır. Düzen/Tertip, Davranışlardan Şüphe, Ebeveynsel Eleştiri, Hatalara Aşırı İlgi, Aile Beklentileri ve Kişisel Standartlar olarak yorumlanan ve adlandırılan faktörler toplam varyansın 47.8'ini açıkladığı belirlenmiştir. Testin güvenilirliği maddeler arası iç tutarlılık yöntemiyle gerçekleştirilmiş ve alfa değerlerinin genel ve alt testleri için .63 ile .87 arasında değiştiği bulunmuştur. (Özbay & Taşdemir, 2003).

Verilerin Analizi

Araştırma verileri, SPSS 16 programına girilerek, bu programda analizler gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın analizinde, mantık dışı inançlar ile mükemmeliyetçilik kişilik özellikleri arasındaki ilişkiye belirlemek amacıyla Pearson Momentler Çarpım korelasyon katsayısı ve mantık dışı inançlar ile mükemmeliyetçilik ölçeği alt boyutlarını açıklama gücünü belirlemek amacıyla da Çoklu Regresyon Tekniği kullanılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerinde yer alan sorulara yanıt aramak için yapılan istatistik işlemleri sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Araştırma değişkenleri arasındaki ilişkiyi görmek ve yorumlamalara ve regresyon analizine katkıda bulunmak amacıyla korelasyon analizine yer verilmiştir. Mükemmeliyetçilik ve mantık dışı inançlar arasındaki ilişki pearson momentler korelasyon çarpımı tekniği ile incelenmiştir.

Tablo 1: *Mantıkdışı Toplam Puanları ile Mükemmeliyetçi Kişilik Özellikleri arasındaki ilişki*

	r
Hatalara Aşırı İlgi	.34**
Davranışlardan Şüphe	.10*
Aile Beklentileri	.12**
Ebeveynsel Eleştiri	.29**
Kişisel Standartlar	.06
Düzen	.01

* $p < .05$ ** $p < .01$

Tablo1 incelendiğinde, öğrencilerin mantıkdışı inançları ile mükemmeliyetçiliğin alt boyutlarından hatalara karşı ilgi ($r=.34, p<.01$), davranışlardan şüphe ($r=.10, p<.05$), aile beklentileri ($r=.12, p<.01$) ve ebeveynsel eleştiri ($r=.29, p<.01$) arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Tablo 2: *Mantıkdışı İnançların Hatalara Aşırı İlgiyi Açıklama ve Yordama Gücü*

Değişken	Standart Hata	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Başarı Talebi	.047	.255	5.741	.000	.242	.224
Rahatlık Talebi	.046	.254	5.719	.000	.242	.223
Saygı Talebi	.062	.097	2.484	.013	-.107	-.097

$R=0.445$ $R^2=0.198$ $F=43.351$ $p=.001$

Tablo 2 incelendiğinde mantıkdışı inançlarının bütün olarak mükemmeliyetçiliğin alt boyutu olan hatalara aşırı ilgiyi yordadığı görülmektedir. ($R=0.445, R^2=0.198, F=43.351, p<.001$). Mantıkdışı inançlar (Başarı talebi, Rahatlık talebi, Saygı talebi) mükemmeliyetçiliğin hatalara aşırı ilgi alt boyutunda toplam varyansın % 19.8'ini açıklamaktadır. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t testi sonuçları incelendiğinde en önemli yordayıcının başarı talebi ($\beta =.255$), ikinci olarak rahatlık talebi ($\beta =.254$) ve üçüncü olarak ta saygı talebinin ($\beta =.097$) olduğu görülmektedir.

Tablo 3: *Mantıkdışı İnançların Davranışlardan Şüpheli Açıklama ve Yordama Gücü*

Değişken	Standart Hata	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Başarı Talebi	.033	.123	2.509	.012	.137	.109
Rahatlık Talebi	.031	.037	.765	.445	.097	.033
Saygı Talebi	.043	-.061	1.416	.157	-.053	-.062

$R=0.154$ $R^2=0.024$ $F=4.263$ $p=.05$

Tablo 3 incelendiğinde mantıkdışı inançlarının bütün olarak mükemmeliyetçiliğin alt boyutu olan davranışlardan şüpheyi yordadığı görülmektedir. ($R=0.154$, $R^2=0.024$, $F=4.263$, $p<.005$). Mantıkdışı

Değişken	Standart Hata	β	t	P	İkili r	Kısmi r
Başarı Talebi	.036	.112	2.302	.022	.102	.100
Rahatlık Talebi	.035	.044	-.899	.369	.008	-.039
Saygı Talebi	.048	.150	3.494	.001	.159	.150

inançlar (Başarı talebi, Rahatlık talebi, Saygı talebi) mükemmeliyetçiliğin davranışlardan şüphe alt boyutunda toplam varyansın % 2.4'ünü açıklamaktadır. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t testi sonuçları incelendiğinde en önemli yordayıcının başarı talebi ($\beta = .123$) olduğu görülmektedir.

Tablo 4: Mantıkdışı İnançların Aile Beklentilerini Açıklama ve Yordama Gücü

$R=0.187$ $R^2=0.035$ $F=6.367$ $p=.001$

Tablo 4 incelendiğinde mantıkdışı inançlarının bütün olarak mükemmeliyetçiliğin alt boyutu olan aile beklentilerini yordadığı görülmektedir. ($R=0.187$, $R^2=0.035$, $F=6.367$, $p<.001$). Mantıkdışı inançlar (Başarı talebi, Rahatlık talebi, Saygı talebi) mükemmeliyetçiliğin aile beklentileri alt boyutunda toplam varyansın % 3.5'ini açıklamaktadır. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t testi sonuçları incelendiğinde en önemli yordayıcının saygı talebi ($\beta = .150$) sonrasında ise başarı talebinin ($\beta = .112$) olduğu görülmektedir.

Tablo 5: Mantıkdışı İnançların Ebeveynsel Eleştiriyi Açıklama ve Yordama Gücü

Değişken	Standart Hata	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Başarı Talebi	.026	.111	2.429	.015	.259	.105
Rahatlık Talebi	.025	.323	7.105	.000	.377	.295
Saygı Talebi	.034	.074	-1.847	.065	-.070	-.800

$R=0.395$ $R^2=0.156$ $F=32.478$ $p=.001$

Tablo 5 incelendiğinde mantıkdışı inançlarının bütün olarak mükemmeliyetçiliğin alt boyutu olan ebeveynsel eleştiriyi yordadığı görülmektedir. ($R=0.395$, $R^2=0.156$, $F=32.478$, $p<.001$). Mantıkdışı inançlar (Başarı talebi, Rahatlık talebi, Saygı talebi) mükemmeliyetçiliğin ebeveynsel eleştiri alt boyutunda toplam varyansın % 15.6'sını açıklamaktadır. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t testi sonuçları incelendiğinde en önemli yordayıcının rahatlık talebi ($\beta = .323$) sonrasında ise başarı talebinin ($\beta = .111$) olduğu görülmektedir.

Tablo 6: Mantıkdışı İnançların Kişisel Standartları Açıklama ve Yordama Gücü

Değişken	Standart Hata	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Başarı Talebi	.035	.146	3.043	.002	.060	.131
Rahatlık Talebi	.033	-.205	-4.283	.000	.138	.183
Saygı Talebi	.045	-.153	3.614	.000	.166	.155

$R=0.250$ $R^2=0.062$ $F=11.698$ $p=.001$

Tablo 6 incelendiğinde mantıkdışı inançlarının bütün olarak mükemmeliyetçiliğin alt boyutu olan kişisel standartları yordadığı görülmektedir. ($R=0.250$, $R^2=0.062$, $F=11.698$, $p<.001$). Mantıkdışı inançlar (Başarı talebi, Rahatlık talebi, Saygı talebi) mükemmeliyetçiliğin kişisel standartlar alt boyutunda toplam varyansın % 6.2'sini açıklamaktadır. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t testi sonuçları incelendiğinde en önemli yordayıcının rahatlık talebi ($\beta =.205$), ikinci olarak saygı talebi ($\beta =-.153$) ve üçüncü olarak başarı talebinin ($\beta =.146$) olduğu görülmektedir.

Tablo 7: Mantıkdışı İnançların Düzeni Açıklama ve Yordama Gücü

Değişken	Standart Hata	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Başarı Talebi	.032	.055	1.138	.256	.008	.049
Rahatlık Talebi	.031	-.127	-2.634	.009	-.103	-.114
Saygı Talebi	.042	.186	4.376	.000	.192	.187

R=0.222 R²=0.049 F=9.109 p=.001

Tablo 7 incelendiğinde mantıkdışı inançlarının bütün olarak mükemmeliyetçiliğin alt boyutu olan düzeni yordadığı görülmektedir. ($R=0.222$, $R^2=0.049$, $F=9.109$, $p<.001$). Mantıkdışı inançlar (Başarı talebi, Rahatlık talebi, Saygı talebi) mükemmeliyetçiliğin düzen alt boyutunda toplam varyansın % 4.9'unu açıklamaktadır. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t testi sonuçları incelendiğinde en önemli yordayıcının saygı talebi ($\beta =.186$) daha sonra ise rahatlık talebi ($\beta =-.127$)'nin olduğu görülmektedir.

TARTIŞMA ve YORUM

Araştırmada elde edilen bulgular sonucunda; öğrencilerin mantıkdışı inançları arttıkça bir görev ya da duruma ilişkin hatalara yönelik ilgileri de artmaktadır. Mantıkdışı inançlara sahip olan bir öğrenci, derslerinde başarısızlığıyla ya da yaptığı hatalarla çok meşgul olur. Aslında bunun altında kusursuz olma düşüncesi yer almaktadır. Hatalara aşırı ilgide, mükemmeliyetçi kişinin başarılı olma ihtiyacından çok başarısızlık korkusu yatmaktadır. Hatalara aşırı ilgi mükemmeliyetçilerin başarı ihtiyacından ziyade başarısızlık korkusu ile amaçları için çaba göstermesine yol açar. Yani bu düşüncenin altında; performans mükemmel ya da kusursuz olmalıdır (Burns, 1980). Çalışmada bir diğer sonuç ise, öğrencilerin hatalara karşı ilgisini, mantıkdışı inançların alt boyutları olan başarı talebi, rahatlık ve saygı talebi açıklamaktadır. Öğrencinin yaptığı işlerde mutlaka başarılı olma düşüncesi, yaşamın daha rahat ve kolay olması yönünden mantıkdışı inanca sahip olma ve saygı isteği kişinin hatalara karşı olan ilgisini artırmaktadır. Kişinin hatalara karşı ilgisi, “kişinin kendine yönelik mükemmeliyetçilik” tanımlamasına benzerdir (Frost, Morten, Laharat, ve Rosenblate, 1990). Flett ve diğ. (1991), mükemmeliyetçiliğin alanları olan kişinin kendisi için mükemmeliyetçilik, diğerleri tarafından tanımlanan mükemmeliyetçilik ve toplum tarafından tanımlanan mükemmeliyetçilikle irrasyonel inançlar arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Yüksek kişisel beklentiler, başkaları tarafından onaylanma ihtiyacı, suçluluğa eğilim, duygusal sorumsuzluk, aşırı kaygıyla ilgilenme, problemden kaçınma ve mükemmel çözüm için zorunluluk hissetme gibi irrasyonel düşünceler arttıkça mükemmeliyetçiliğinde arttığı sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmanın bir başka sonucuna göre, öğrencilerin davranışlarından şüphe etmesi, mantıkdışı inançlarla pozitif ilişkilidir. Ayrıca mantıkdışı inancın başarı talebi boyutu, davranışlara karşı ilgiyi artırmaktadır. Yapılan bir görev ya da yerine getirilen bir sorumlulukta öğrenci; kendi performansına yönelik işlevsel olmayan memnuniyetsiz düşüncelere sahip ise, öğrencinin mükemmeliyetçi olma özelliği artacak ve öğrenci olumsuz bir mükemmeliyetçi özellik gösterecektir. Olumsuz mükemmeliyetçilik sağlıklı olmayan, mükemmeliyetçilik türüdür. Olumsuz mükemmeliyetçi özelliğe sahip olan kişi, çok sert ve ulaşılamaz standartlar koyma, kendi performansından memnun olmama ve yetenekleri konusunda kararsızlık ve endişe duyma gibi irrasyonel düşüncelere sahiptir (Enns, Cox ve Clara, 2002). Mükemmeliyetçi insanlar genellikle ya kendileri ya da başkaları için gerçekçi olmayan aşırı yüksek standartlar belirlerler. Bazen bireyin ulaşabileceği mantıklı bir hedefe ulaşmak için mevcut performansını yükseltmek üzere kendisine standartlar belirlemesi faydalı bir şeydir. Ancak mükemmeliyetçilik genellikle beraberinde aşırı zor hatta ulaşılmaması imkansız hedefler getirir. Stoeber ve Rambow (2007), 14-17 yaş arasındaki ergenlerle yaptıkları çalışmada, öğrencilerin

okul içerisinde mükemmel olmak için çaba sarf etmeleri arttıkça daha fazla başarısız oldukları sonucunu elde etmişlerdir.

Mükemmeliyetçi bireyler aşırı derecede yüksek beklentilere sahiptirler. Kişinin, bu beklentilere sahip olmasında ebeveynlerin eleştiri ve beklentileri oldukça etkilidir. Aileleri tarafından öğrenciler için oluşturulan gerçekçi olmayan beklentiler, öğrencinin “mükemmel olmalıyım aksi takdirde ailem bana değer vermez” gibi mantıkdışı düşüncelere kapılmalarına, ergenin mükemmeliyetçi kişi olarak yetişmesine neden olmaktadır. Erözkan (2009), mükemmeliyetçi ana-babaların çocukları için ulaşılması güç hedefler belirleme ve çocuklarının hatalarına karşı aşırı duyarlı olmaları bağlamında özellikle ergenlik döneminde davranış bozukluklarına ve depresyona neden olduğunu belirtmiştir. Koşullu sevgi ve onay verilen bir çevrede yetişen çocuk, sevgi ve onay için yüksek düzeyde mükemmeliyetçi özellik göstermektedir. Kişi, ebeveynin aşırı eleştirel ve katı olduğunu hissettiği zaman, bu durum mükemmeliyetçilik eğilimine yol açabilir. Çalışmadan elde edilen sonuca göre de, aile beklentileri ve eleştiri mükemmeliyetçilik özelliğiyle birlikte artmaktadır. Ayrıca, sahip olunan başarı, rahatlık ve saygı talebi ebeveynsel eleştiriyi de açıklayabildiği sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan araştırmalar da, aileden gelen beklentilerin ve baskıların mükemmeliyetçiliği arttırdığını ve mükemmeliyetçiliğin pozitif yönlerinden çok negatif yönleriyle ilişkili olduğunu vurgulamıştır (Stöber, 1998; Stump ve Parker, 2000). Algılanan aile beklentileri ve eleştirileri mükemmeliyetçilikte önemli bir etkidir (Frost ve diğ., 1990). Anne-babaların çocuklarından sürekli olarak kusursuzluk beklentilerini, başarıya koşullu onayları, başarısızlık durumunda çocukların değersizlik ve yetersizlik gibi olumsuz duyguları geliştirmesine yol açar (Sapmaz, 2006).

Mükemmeliyetçiliğin düzen boyutu, temizlik ve düzen ile ilgili aşırı bir dürtü duyma durumudur ve bireyin yaşamında tertipliliğine ne kadar iyi eğilimi olduğunu yansımasıdır. Bu çalışmada saygı boyutunun düzen boyutunu açıklayabildiği sonucu da elde edilmiştir. Düzen boyutu, olumlu mükemmeliyetçilikle ilgili bir durumdur ve olumlu mükemmeliyetçilik özelliği gösteren birey, yüksek hedefler ve kişisel standartlar koyma, başarılarla ödül alma çabası ve yeteneklerinin farkında olan kişidir (Enns ve diğ., 2002).

Tüm bu sonuçlar dikkate alındığında, ön ergenlik döneminde bulunan öğrencilerin, mükemmeliyetçi kişiler olarak yetişmelerinde etkili olan mantıkdışı inançlarını fark etmesi ve bunları daha işlevsel hale getirmeye yönelik psikoloji danışma hizmetlerinin verilmesi açısından oldukça önemlidir. Ayrıca, öğrencilerin yetişmesinde oldukça etkili olan anne-baba ve öğretmenlerin öğrenci için gerçekçi beklenti içerisinde bulunmaları, öğrencinin var olan kapasitesini geliştirmeye yönelik davranışlarda bulunması gerekmektedir. Bunlarla birlikte mükemmeliyetçi ve mantıkdışı inançlarının fazla olması kişinin ruh sağlığını olumsuz yönde etkileyeceğinden psikolojik yardım alma davranışıyla birlikte farklı yaş grupları üzerinde incelenmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Antony, M. M. ve Swinson, R. P. (2000). Mükemmeliyetçilik, dost sandığımız düşman (When Perfect isn't Good Enough). Çeviri: Aslı Açıkgöz, İstanbul: Kuraldışı Yayınevi
- Ashby, J. S. & Rice, K. G. (2002). Perfectionism, dysfunctional attitudes, and self-esteem: A structural equations analysis. *Journal of Counseling and Development*, 80 (2), 197-203.
- Burns, D. D. (1980). The perfectionist's script for self-defeat. *Psychology Today*. 41, 34-51.
- Burns, L.R. & Fedewa, B. A. (2004). Cognitive styles: Links with perfectionist thinking. *Personality and Individual Differences*, 38, 103-113.
- Çivitci, A. (2006). Ergenler için mantıkdışı inançlar ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3 (25), 69-80.
- Çivitci, A. & Çivitci, N. (2009). İlköğretim öğrencilerinde algılanan sosyal beceri ve mantıkdışı inançlar. *İlköğretim Online*, 8 (2), 415-424.
- Ellis, A. (1993). Reflections on rational-emotive therapy. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*. 61(2), 199-201.
- Enns, M. W., Cox, B. J. & Clara, I. (2002). Adaptive and maladaptive perfectionism: Developmental origins and association with depression proneness. *Personality and Individual Differences*. 33, 921-935.
- Erözkan, A. (2009). İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinde Depresyonun Yordayıcıları. *İlköğretim Online*, 8 (2), 334-345.
- Flett, G. L., Hewitt, P. L., Blankstein, R.K. & Koledin, S. (1991). Dimensions of perfectionism and irrational thinking. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, 9(3), 185-201.

- Flett, G. L., Hewitt, P. L., Blankstein, R.K., Solkin, M. & Brunshot, V.M. (1996). Perfectionism, social problem-solving ability, and psychological distress. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, 14(4), 245-274.
- Flett, G. L., Hewitt, P. L., Garshowitz, M., & Martin, T. R. (1997). Personality, negative social interactions, and depressive symptoms. *Canadian Journal of Behavioral Science*, 29, 28-37.
- Frost, R. O., Morten, P.A., Laharat, C. & Rosenblate, R. (1990). "The Dimensions of Perfectionism", *Cognitive Therapy and Research*, 14,449-468.
- Gilman, R. & Ashby, J. S. (2003). A first study of perfectionism and multidimensional life satisfaction among adolescents. *The Journal of Early Adolescence* 23, 218-235.
- Hewitt, P. L. & Flett, G. L. (1990). Perfectionism and depression: A multidimensional analysis. *Journal of Social Behavior and Personality*, 5, 423-438.
- Hewitt, P. L. & Flett, G. L. (1991). Perfectionism in the self and social contexts: conceptualization, assessment, and association with psychopathology. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(3), 456-470.
- Hewitt, P. L., Flett, L.G. & Weber, C. (1994). Dimensions of perfectionism and suicide ideation. *Cognitive Therapy and Research*, 18(5), 439-460.
- Nelson-Jones, R. (1982). *The theory and Practise of Counsellikng Psychology*, London : Cassell Educational Limited.
- Mısırlı-Taşdemir, Ö. (2003). *Üstün yetenekli çocuklarda mükemmeliyetçilik, sınav kaygısı, benlik saygısı, kontrol odağı, öz-yeterlik ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özbay, Y. & Taşdemir, Ö. (2003). *Çok boyutlu mükemmeliyetçilik ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması*. VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi: Malatya, 9-11 Temmuz.
- Rheume, J., Ladouceur, R. & Freeston, M., H., (2000). The prediction of obsessive-compulsive tendencies: does perfectionism play a significiant role? *Personality and Individual Differences*, 28, 583-592.
- Rice, G.K. Vergara, T.D. & Aldea, A.M. (2006). Cognitive-affective medaitors of perfectionism and college student adjustment. *Personality and Individual Differences*, 40, 463-473.
- Rice, K. G., Ashby, J. S., & Slaney, R. B. (1998). Self-esteem as a mediator between perfectionisim and depression: a structural equation analysis. *Journal of Counseling Psychology*, 45, 304-314.
- Sapmaz, F. (2006). *Üniversite öğrencilerinin uyumlu ve uyumsuz mükemmeliyetçilik özelliklerinin psikolojik belirti düzeyleri açısından incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi) Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Stoeber, J. (1998). " The frost multidimensional perfectionism scale revisited: more perfect with four dimensions". *Personality and Individual Differences*, 24, 481-489.
- Stoeber, J. & Rambow, A. (2007). Perfectionism in adolescent school students: Relations with motivation, achievement, and well-being. *Personal and Individual Differences*, 42, 1379-1389.
- Stump, H. & Parker, W. D. (2000). A hierarchical structural analysis of perfectionism and its relation to other personality characteristics. *Personal and Individual Differences*, 28, 837-852.
- Terry-Short, L. A., Owens, R. G., Slade, P.D. ve Dewey, M. E. (1995), Positive and Negative Perfectionism. *Personality and Individual Differences*, 18(5), 663-668
- Tuncer, B. & Voltan-Acar, N. (2006) Kaygı düzeyleri farklı üniversite hazırlık sınıfı öğrencilerinin mükemmeliyetçilik özelliklerinin incelenmesi. *Kriz Dergisi*.14(2),1-15.